

'Dit moet gewoon de mooiste organisatie van Nederland worden'

Voor een interview met de burgemeester is altijd wel een aanleiding. Maar helemaal nu de transitieovereenkomst is gesloten. Hoog tijd dus voor een gesprek met Eberhard van der Laan.

Door: Paul de Lange en Annette de Wolde

Heeft u zelf weleens te maken gehad met brand of de brandweer?

'Met brand niet, nee. Maar toen we net in ons vorige huis woonden, een grote flat in het Oostelijk Havengebied, waren er veel verhuizingen. Bewoners lieten de liftdeur openstaan, waardoor de lift vaak kapot ging. Dus daar bleef ik geregeld in vastzitten. En dan komt de brandweer, gelukkig.'

Brandweermannen en -vrouwen worden in de media nogal eens afgeschilderd als moeilijk en weerbarstig. U heeft ze de laatste tijd veel aan tafel gehad. Wat is uw beeld?

'Ik denk dat het ergens wel klopt, van dat weerbarstig en moeilijk. Maar dat heeft ook een reden. Zoals Barry Douma een keer tijdens de onderhandelingen zei: je kunt brandweermannen vergelijken met topsporters of artiesten. En het is altijd lastig om je als topsporter of artiest te voegen in een zakelijk ding. Want jij bent eigenlijk degene waar het om draait, terwijl je niet altijd wordt begrepen door de bazen. Ik vond dat wel een mooi beeld. Kijk, ik hoor gewoon bij de goegemeente die een enorme bewondering heeft voor de brand-

weer. Waar wij wegrennen als er in huis brand is, rennen zij naar binnen. Dat is een machtig mooi iets. En het levert ook een zeker krediet op. Ik zeg niet dat je dan altijd in de watten gelegd dient te worden, maar je moet wel goed behandeld worden. Al moet je ook weer niet doorslaan en zeggen: ik ben de topsporter of artiest en dan telt het verder niet wat anderen of mijn bazen vinden.'

De transitieovereenkomst is nu gesloten. Wat vindt u het belangrijkste resultaat?

'Dat we tijdens die elf gesprekken het echte lek boven hebben gekregen. Na verloop van tijd werd het me duidelijk dat er een vertrouwensprobleem tussen de partijen was gegroeid. En dat dat in de loop der tijd, misschien wel tientallen jaren, was uitgegroeid tot een kloof. Zoiets valt niemand te verwijten; dat kan zo gaan in grote organisaties met één centrale dienst en kleinere, relatief zelfstandige, eenheden. Maar op een gegeven moment durfde iedereen het openlijk uit te spreken. En daar vallen alle deelnemers aan de onderhandelingen - van uitrukdienst tot staf en leiding - zeer voor te prijzen. Ik weet nog dat iemand van de uitruk-

dienst bijvoorbeeld zei: "Ik werk al vijftien jaar bij de brandweer, waarvan veertien jaar strijd!" Waarop iemand van de leiding zei: "Ik werk achttien jaar bij de brandweer, en voer al achttien jaar strijd!" Erna heb ik een rondje gemaakt. Over één ding bleek iedereen het eens: we maken elkaar eerder ongelukkig dan gelukkig. Terwijl we zo'n mooie taak hebben. Dus vanaf toen hebben we dat probleem centraal gezet: hoe kunnen we met elkaar de communicatie verbeteren, het vertrouwen herstellen.'

Was dat voor u een doorbraak?

'Een beetje dat gevoel wel, ja. Vanaf dat moment vielen allerlei dingen op hun plek. Hebben we bijvoorbeeld niet langer de kazerne van de toekomst centraal gesteld, maar samen gezegd: we moeten kijken naar de brandweer van de toekomst. Het eerste doorbraak-gevoel had ik overigens de eerste avond met het Actiecomité. Toen meende ik te proeven dat de actievoerders zeiden: we willen wél die preventieve kant op, dat vinden we wel degelijk belangrijk. En toen dacht ik, eens kijken: zijn jullie dan bereid om af te spreken die honderdduizend woningen te bezoeken, de komende vijf, zes jaar? En dat ze tot mijn grote genoegen zeiden: ja, dat durven we wel af te spreken. Zo er zijn nog een miljoen andere dingen geregeld. Natuurlijk, we moeten het allemaal nog uitvoeren. En dat wordt voor

Foto: Van der Torren

dat rooster vast vanwege die beroemde of beruchte bijbaan. Tot op een bijeenkomst een brandweerman zei: "Burgemeester, kijkt u wel naar de sociale dingen? Ik heb helemaal geen bedrijf. Ik ben gescheiden, heb een omgangsregeling en die is afgestemd op mijn twee keer 24 uur." Dat vond ik indrukwekkend. Iemand anders bleek vanuit Friesland te kunnen forenzen, juist vanwege het rooster. Met dat soort dingen wil ik uitdrukkelijk rekening houden. Dus heb ik gezegd: dan is dat voor vijf jaar van de baan. Maar dan gaan we wel alles doen om over vijf jaar daarover verantwoord te kunnen besluiten. Dus met een informatieplicht, en het inventariseren van dit soort belangen. Ik heb het bij de brandweer neergelegd om eigen, nieuwe manieren van flexibilisering te vinden. En als dat genoeg oplevert, dan is misschien minder noodzaak om daar op terug te komen. Maar anders komen we erop terug. Eigenlijk hangt er nu een soort premie boven de markt. Het onderstreept het belang om te experimenteren met andere roostervormen of diensttijden. Want als het lukt, dan gaan we er over vijf jaar ook niet over zeuren.'

alle partijen nog een flink karwei. Maar het begintje is er.'

En een nieuwe commandant:

Elie van Strien. Hoe ziet u zijn taak?

'Ook die krijgt het helemaal niet gemakkelijk. Maar hij treft wel een club aan die het samen wil proberen. Ik heb daar in de procedure voor de nieuwe commandant bewust rekening mee gehouden. Want als deze overeenkomst niet was gelukt, was een ander type commandant nodig geweest. Dit is echt een rode commandant: hij weet alles van de brandweer, op alle niveaus. Hij weet wat uitrukken is, heeft een regio geleid zoals Amsterdam. En hij heeft ervaring met moderniseren.'

We gaan nu in Amsterdam Zuidoost huishoudens benaderen, samen met andere partners. Wat vindt u daarvan?

'Echt fantastisch. Ik heb in Liverpool zelf drie of vier van dat soort gesprekken meegemaakt. Daar was ik erg van onder de indruk. Zo'n brandweerman in uniform die met zijn brandweerauto voor de deur langskomt, dat doet wonderen. Er was echt niemand die ze weigerde. Dus je kunt daarmee veel verdienen. En dat het samen met andere partners gebeurt, is voor de brandweer als organisatie ook fantastisch. Het contact met die andere instanties kan helpen te moderniseren, te leren om een samenwerkingspartner te worden.'

Wat zou u zelf nog kwijt willen?

'Dat die discussie over het 24-uursrooster voor mij echt een zorg was. Want dat kán de flexibiliteit van de brandweer ernstig in de weg zitten. Het beeld dat ik een beetje had: brandweermannen houden zo aan

Een mooie boodschap.

'Hier zit dan ook een tevreden burgemeester, die de mannen en vrouwen vertrouwen kan geven. En die vurig hoopt dat we in een paar jaar worden gezien als een topbrandweer. Dit moet gewoon de mooiste organisatie van Nederland worden. Waarin we elkaar niet meer ongelukkig maken. Veertien of achttien jaar strijd is wel genoeg, lijkt me. Dat is toch zonde, als je zo'n mooie baan hebt?'